

Til: Sogn regionråd
Frå: Claus Røynesdal, prosjektleiar "Sats på skulen – snu Sogn"
Dato: 15.04.2010

Notat om utvikling og vidareføring av "Sats på skulen – snu Sogn" 2010 - 2012

Innleiing

For å symbolisere dei ulike satsingsområda i prosjektet, har vi utvikla ein modell for barnehage-, skule- og samfunnsutvikling i regi av Sogn regionråd:

Skulesatsinga

- skuleeigarrolla
- fagnettverk
- leiaropplæring, kull 1 og 2
- St.meld. 30 2003 - 2004 Kultur for læring
- St.meld. 31 2007 - 2008 Kvalitet i skolen

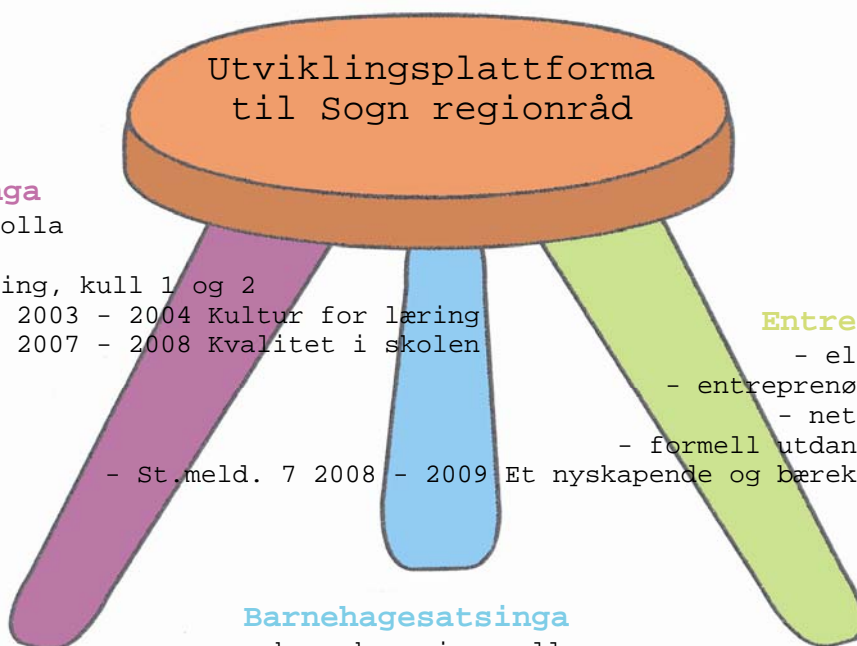
- St.meld. 7 2008 - 2009 Et nyskapende og bærekraftig Norge

Entreprenørskap

- elevverksemdar
- entreprenørskapsmesser
- nettverksarbeid
- formell utdanning, kull 5

Barnehagesatsinga

- barnehageeigarrolla
- fagnettverk
- leiaropplæring, kull 3 og 4
- NAV Arbeidslivssenter
- St.meld. 41 2008 - 2009 Kvalitet i barnehagen

Kommunane sitt "Janusandlet" er både å løyse statlege lovpålagde oppgåver, og samstundes vere lokale utviklingsaktørar på eiga initiativ. I regi av Sogn regionråd sitt samfunnsutviklingsprogram for perioden 2006 – 20102, "Sats på skulen – snu Sogn", er vi i ferd med å nå baa målsetjingar: Vi bidreg til å løyse utfordringar i eigen region – samstundes som vi kollektivt realiserer statlege målsetjingane på ein ambisiøs måte.

Staten vedkjenner seg ikkje lengre trua på detaljstyring. Vi lever i eit kunnskapssamfunn, der medarbeidarane, brukarane og borgarane i lokalsamfunnet er avgjerande premissleverandørar for kor vidt vi utviklar eller avviklar kvaliteten på dei kommunale tenestene. Staten har desentralisert ansvar og oppgåver. I kommunane må vi utvikle kapasiteten til å finne dei løysingane som ikkje berre er gode – men dei beste for innbyggjarane og vår region. Dette handlar ikkje om budsjetteknikkar, rundskriv eller byråkratiske forskrifter. Dette er ei seglas i ukjent farvatn, med høg grad av usikkerheit og mykje motvind. Vi kan ikkje binde oss til masta i ei naiv tru på at nokon andre kjem oss til unnsetning dersom vi ikkje i fellesskap realiserer dei grunnleggjande nasjonale måla for velferdssamfunnet vårt.

I 2006 strekte regionrådet kjølen for eit framtidsretta skuleprosjekt. I 2010 er det eit langt meir ambisiøst prosjekt som er i ferd med å forlate beddinga. Vi har eit etablert prosjekt. Vi har eit utviklingsorientert programstyre –og vi har levert gode resultat som ligg i forkant av utviklinga i kommune-Noreg elles. Dynamikken i prosjektet gjer at vi klarer å arbeide målretta innanfor ei rekkje viktige samfunnsområde.

På oppdrag frå KS gjennomfører SINTEF i 2010 eit FOU-prosjekt, der målsetjinga er å finne fram til korleis småe kommunar kan jobbe konstruktivt med skuleutvikling. KS hadde definert Sogn regionråd sitt prosjekt inn som eitt av dei det skulle forskast på. 30. april 2010 kjem Kommuneforlaget med boka "Stolte kommuner. Unike prosjekt". Av langt over 100 moglege case, er "Sats på skulen – snu Sogn" eitt av dei 19 utviklingsprosjekta som er presentert i denne inspirasjonsboka. Signala syner at vi er på rett kurs, men vi må vidareutvikle prosjektet.

Skuleutvikling er samfunnsutvikling

Vi har tre overordna skulepolitiske målsetjingar; skulefagleg kompetanse, sosial utjamning. Oppgåva er å gjere ungdom kunnige i å manøvrere i og leve eigne fruktbare liv. Fråfall i den vidaregåande skulen er difor eitt av våre største utdannings- og sosialpolitiske problem. For kvart av årskulla med fråfallselevar, får samfunnet ei rekning på 5 – 9 milliardar kroner. Dette blir kostnadsført dei statlege trygdebudsjetta, sosialbudsjetta i kommunane – i tillegg til ei bokføring av ungdom med navigeringsproblem i startfasen av arbeidslivet. Vi kan til dømes sjå fråfall i vidaregåande skule som ei "sjølvmelding" på korleis elevane hadde utvikla seg etter 10 år i grunnskulen, og fleire år i barnehagane våre.

Kunnskapsminister Halvorsen har mykje rett i sitt poeng; fråfall byrjar allereie i barnehagen. Der ser vi problema først, og ved treårsalder kan dei tilsette i barnehagen sjå utviklingstrekk hjå barnet som diverre fører i gal retning. Vi må ta tak i dette, og styrke samhandlinga mellom medarbeidarar, betre overgangen mellom barnehagen og dei ulike trinna i det 13-årige skuleløpet. Då må vi våge å tenkje nytt og vere kreative.

Entreprenørskap har vore ein raud tråd gjennom heile prosjektet. I den formelle leiarutdanninga har vi fokusert på entreprenørskapshaldningar og tiltak for å utvikle skulane – både til å strekkje seg mot måla om å bli lærande organisasjonar, i tillegg til å vitalisere entreprenørskapsarbeidet på skulane. Vi har arbeidd jamt med elevverksemdar, og arrangerte ei vellukka entreprenørskapsmesse i Balestrand 2009. 22. april i år går messe nr to av stabelen

i Aurland. Dette er ikkje yrkesmesser, men arenaer der ungdom i 9. klasse presenterer elevverksemdene og skulen sitt arbeid med entreprenørskap i inneverande skuleår – for alle 8. klassingane i regionen. Det er den kreative gløden frå klasserommet som lyser opp resten av fjorden. Stiftinga Ungt Entreprenørskap deltek både i programstyret, og med direkte energiinnspøyting i det lokale arbeidet ute på skulane. Skal vi snu Sogn, treng vi meir strukturerte og systemiske grep enn 'berre' messene og elevverksemdar. Det nyaste skotet på stammen er skiping av eit eige fagnettverk 'entreprenørskap frå barnehage til vidaregåande skule'. Det viser at tida er moden for å dyrke fram ei meir heilskapleg systematikk i utviklingsarbeidet vårt.

Prosjektet handlar altså om langt meir enn skuleutvikling. Fokuset vårt er utvikling av lokalsamfunna og regionen. Frå i år har vi inngått eit formelt samarbeid med NAV Arbeidslivssenter i Sogn og Fjordane. Dei skal vere partnar i resten av prosjektperioden. I tillegg til Utdanningsforbundet, Fylkesmannen og Sogn og Fjordane fylkeskommune, har vi Høgskulen i Sogn og Fjordane, NHO/ Ungt Entreprenørskap med i programstyret. Vi har felles utfordringar og felles interesser av å arbeide med:

- Kvalitetsutvikling i barnehagane, leggje grunnlag for meistring og livslang læring
- Kvalitetsutvikling i skulen, betring av basiskompetanse og grunnleggjande ferdigheiter
- Fråfallsproblematikken i vidaregåande skule
- Sjukefråvær og inkluderande arbeidsliv
- Entreprenørskap, innovasjon og næringsutvikling
- Utvikle ein raus og berekraftig økonomi

Konkret om dei einskilde delprosjekta

Sats på skulen var det første delprosjektet vi gjekk i gang med i 2006. Frå 2007 og fram til 2009 har vi gjennomført to kull med formell leiarutdanning. 50 rektorar, inspektørar, rådgjevarar og lærarar har gjennomført eit studium på 30 studiepoeng. På kull 4, det siste av dei to neste kulla for barnehagepedagogar, vil vi ta inn dei nyttilsette rektorane i regionen som ikkje oppfyller forskrift om formell leiarutdanning. Vi held på med å implementere ein ny nettverksmodell for engelsk, norsk og matematikk; dei tre gjennomgåande faga i det 13-årige skuleløpet. Vi ynskjer at fagnettverka blir sterkare læringsnettverk. Det viktigaste momentet er likevel satsinga på skuleeigarrolla. Alle kommunane har vedteke skulepolitiske mål, men vi har framleis ein veg å gå i utviklinga av eigarrolla. I 2010 oppsummerer vi eigarrolla. Satsinga gjer at vi i fellesskap kan løyse utfordringar innan skuleområdet på ein betre måte. Langt på veg kompensere vi for å vere små kommunar, med høvesvis lite skulefaglege ressursar på kommunenivå. Vi får system og forum for å utvikle samforståing i høve fråfallsproblematikk, vurderingsarbeid og fagleg utvikling. I sterkare grad klarar vi å nå måla i Stortingsmeldingane 30 (2003 – 2006) *Kultur for læring*, 31 (2007 – 2008) *Kvalitet i skulen* og 44 (2008 – 2009) *Utdanningslinja*.

Sats på barnehagen er ei naturleg vidareutvikling av prosjektet. Barnehagen er det første viktige steget mot livslang læring. I barnehagen framelskar vi eit godt sjølvbilete, sosial dugleik og læringslyst. Frå starten av i 2006 tenkte vi på barnehagen. No er vi ferdig med å tenkje, og klare til å handle. Barnehagen er ein arbeidsplass med skeiv kjønnsbalanse og høvesvis stort sjukefråvær. Fram til nyleg har det overordna fokuset vore dekningsgrad og pris. Med St.meld. 41 2008 – 2009 *Kvalitet i barnehagen*, set departementet eit etterlengta fokus på innhaldet i barnehagane. Skal vi nå målet; at også barnehagane skal bli lærande organisasjonar, må kommunane som arbeidsgjevarar og tilsynsmynde utvikle meir proaktive

tiltak. I vår region vil NAV Arbeidslivssenter Song og Fjordane vere med på laget. På den formelle leiaropplæringa av styrarane og dei pedagogiske leiarane, vil dei delta på førelesingar med arbeidslivsrelaterte tema. Dei vil også bidra med 'ein til ein' coaching av styrarane ute på arbeidsplassane. I tillegg vil heile personalgruppa, barne- og ungdomsarbeidarar, assistentar og andre tilsette, få tilbod om kurs og samlingar om arbeidslivsrelaterte tema. Slike dagar kan bli arrangerte på barnehagane sine planleggingsdagar. Det er styrarar og pedagogiske leiarar som er målgruppa for den formelle utdanninga. Vi vonar at Kunnskapsdepartementet legg merke til desse utviklingsprosessane i regionen, slik at Høgskulen i Sogn og Fjordane kan nå fram i tildelinga av dei nye stipendiatstillingane som skal settast inn på å auke forskinga på fagfeltet, jf. tiltaka i St. meld. 41. Av dei 27 000 styrarane og pedagogane som jobbar i barnehagane i Noreg, er det berre 1% som har formell leiarutdanning. Etter å ha fullført kull 3 og 4, med 2 x 35 kursdeltakarar, kan vi i Sogn ha om lag 70% førskulelærarar med formell leiarutdanning.

Sats på entreprenørskap er eit tydeleg prov på vår ambisiøse målsetjing: Vi vil snu Sogn. Eit viktig grep er å dyrke fram entreprenørskapshaldningar så tidleg som mogleg. Entreprenørskap i barnehage og skule handlar ikkje berre om avanse på sal av ved og vaffel. Det er ein portal til å tenkje kreativt og positivt om sitt eige lokalsamfunn, eigne skapande krefter og eigne draumar. Det handlar om å stimulere til å tenkje nytt, til å leggje vekt på alt det positive rundt oss. Arbeid med elevverksemder gir til dømes konkrete røymsler med prosessane frå ide til realisert verksemd. Vi har som før sagt gjennomført ei messe 9. februar 2009 i Balestrand, den neste kjem 22. april i Aurland. I 2011 blir det entreprenørskapsmesse den 10. mars i Sogndal. Her skal elevar frå 9. klasse konkurrere om å få syne fram elevverksemdene sine for alle 8. klassingane i regionen – i tillegg til å delta på kurs som er praktisk retta inn mot ungdomane sine skapande energi. Messa neste år vil i tillegg vere fylkesmesse for elevverksemdene i dei vidaregåande skulane, pluss presentasjon av entreprenørskapsprosjekt frå barnehagane i Sogn.

Et nyskapende og berekraftig Norge er både regjeringa sitt mål for innovasjonspolitikken – og namnet på Stortingsmelding nr. 7 2008 – 2009. Regjeringa vil leggje ”til rette for innovasjon ved å fremme:

- *Et skapende samfunn* – med gode rammevilkår og et godt klima for innovasjon
- *Skapende mennesker* – som utvikler sine ressurser, sin kompetanse og har mulighet til å ta dem i bruk
- *Skapende virksomheter* – med offentlige og private virksomheter som utvikler lønsomme innovasjoner”

Entreprenørskap er ikkje eit fag i skulen. Det er haldningar og praktiske elevoppgåver. Entreprenørskap og elevverksemder kan utviklast gjennom alle faga, sjølv om vi ikkje har 'faglærarar'. Rundt om i regionen og landet elles, finn vi engasjerte lærarar som legg mykje vinn på å utvikle entreprenørskap. Kunnskapsparken i Bodø dokumenterte i 2009 status i Sogn og Fjordane med rapporten ”Entreprenørskap på høygir”. Skal vi bli endå betre, må vi styrke samhandlingsmønstra. Men først og fremst ynskjer vi å styrke pedagogar i barnehagane og skulane ved å gjennomføre eit formelt studium på 30 studiepoeng i entreprenørskap, kull 5. Kvaliteten på entreprenørskapsarbeidet er avhengig av kompetansen og energien til medarbeidarane. 35 pedagogar i barnehagen og skulen vil få tilbod om denne formelle utdanninga. Dette vil bli eit nytt konkret samarbeid mellom Høgskulen i Sogn og Fjordane og Sogn regionråd.

Ei regional utviklingsplattform

Den nasjonale politikken blir mellom anna utmeisla gjennom dei ulike departementa sine meldingar til Stortinget. Som vår interesse- og arbeidsgjevarorganisasjon, utviklar KS viktige strategiar og dokument, knytt til både arbeidsgjevarrolla som ”Stolt og unik”, innovasjon og utvikling – og ikkje minst ”Utdanningspolitisk plattform”. Oversikta nedanfor syner korleis ”Sats på skulen – snu Sogn” kan vere drivhus for regional utvikling, og faktisk fungere som rammer for vår regionale utdanningspolitiske plattform:

Sogn regionråd si plattform for barnehage-, skule- og samfunnsutvikling			
Sats på...	Skulen	Barnehagen	Entreprenørskap
Stortingsmeldingar	<ul style="list-style-type: none">- Nr. 30 2003/ 2004 Kultur for læring- Nr. 31 2007/ 2008 Kvalitet i skolen- Nr. 44 2008/ 2009 Utdanningslinja	<ul style="list-style-type: none">- Nr. 41 2008/2009 Kvalitet i barnehagen	<ul style="list-style-type: none">- Nr. 7 2008/ 2009 Et nyskapende og bærekraftig Norge
Tiltak	<ul style="list-style-type: none">- Leiaropplæring, kull 1 og 2- fagnettverk- utvikle eigarrolla	<ul style="list-style-type: none">- leiaropplæring, kull 3 og 4- fagnettverk- utvikle eigarrolla- Prosess med NAV Arbeidslivssenter	<ul style="list-style-type: none">- Entreprenørskapsmesser- elevverksemder- formell utdanning i entreprenørskap for pedagogar i barnehagane/ skulane, kull 5- utviklingsprosjekt i bhg
Utfordringar og mål	<ul style="list-style-type: none">- inkluderande arbeidsliv- sjukefråver- organisasjons- og kvalitetsutvikling- fråfall i vg skule- betre ferdigheiter hjå alle elevane	<ul style="list-style-type: none">- inkluderande arbeidsliv- sjukefråvr- organisasjons- og kvalitetsutvikling- fleire menn i bhg- stabilt personale- auka motivasjon til å bli i bhg	<ul style="list-style-type: none">- eit skapande samfunn- skapande menneske- skapande verksemder- fleire elevverksemder- auka aktivitet med entreprenørskap i bhg og skule- større merksemd på lokalsamfunnet som arena for utviklingsarbeid

Økonomi

Kostnader og finansieringsplan for Sats på skulen – snu Sogn, 2010 - 2012

Korkje utvikling eller eksterne midlar kjem av seg sjølv. Det er mange finansielle samarbeidspartar som har som målsetjing å stimulere fram gode omstillings- og utviklingsprosjekt i kommunal og offentleg regi. Programstyret hjå fylkesmannen og fylkeskommunen er eitt av desse. KS bidreg både gjennom FOU-prosjekt og ved direkte finansiering gjennom OU-midlane. Saman med regionrådet og kommunane sjølv, er dette dei to viktigaste samarbeidspartane i grunnfinansieringa. Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Høgskulen i Sogn og Fjordane er også ein trekløver som kan tilføre prosjektet mykje eksterne midlar. Her tenkjer vi spesielt på entreprenørskapssatsinga. OU-midlane til KS går til leiaropplæring. Arbeidstakersida har tilsvarande midlar der arbeidsgjevarar kan søkje om tilskot/ dekking av kostnader til det som ikkje går på leiaropplæring. Det kan vi først søkje om etter eit eventuelt vedtak om vidareutvikling av prosjektet.

Finansieringsplan 2010 – 2012

Finansieringskjelder	2010	2011	2012
Søknadsbeløp – programstyret FM/FK	900 000	900 000	900 000
Sogn regionråd	300 000	300 000	300 000
Eigeninnsats frå kommunane – fagnettverk	600 000	600 000	600 000
Eigeninnsats frå kommunane - skuleeigarrolla	90 000	90 000	90 000
Eigeninnsats frå kommunane – messe	100 000	100 000	100 000
Eigeninnsats frå kommunane - barnehage ¹	90 000	1 100 000	1 100 000
NAV Arbeidslivssenter Sogn og Fjordane ²	30 000	150 000	150 000
Andre finansieringskjelder ³	200 000	200 000	200 000
KS – OU midlar til leiarutdanninga kull 3 og 4 ⁴	-	960 000	960 000
Kunnskapsdep./ Utdanningsdirektorat/ HSF		300 000	1 000 000
Sum	2 310 000	4 700 000	5 400 000

Utgifter 2010 - 2012

Utgifter	2010	2011	2012
Prosjektleiing	900 000	900 000	900 000
Fagnettverk	600 000	600 000	600 000
Skuleeigarrolla	140 000	140 000	140 000
Entreprenørskapsmesse	450 000	450 000	450 000
Barnehage	90 000	960 000	960 000
NAV Arbeidslivssenter	30 000	150 000	150 000
HSF Oppdrag	100 000	1 200 000	1 200 000
Sluttevaluering		50 000	150 000
Oppbygging og organisering av kull 5 ⁵		200 000	200 000
Opplæring og frikjøp av ped.personale til kull 5		50 000	650 000
Sum	2 310 000	4 700 000	5 400 000

Vurdering

Regjeringa inviterer til felles innsats gjennom ”Samarbeid for arbeid”. Regjeringa prioriterer fire overordna utfordringar; fråfall i vidaregåande skule, sjukefråvær, næringsutvikling og berekraftig økonomi. Gjennom utvikling og vidareføring av prosjektet ”Sats på skulen – snu Sogn” held vi fram med å gripe tak i dei same utfordringane.

Administrasjonen har over lengre tid arbeidd med å utvikle prosjektet. Vi har hatt møte med fagnettverk for alle styrarane i Sogn, vi har diskutert dette ved fleire høve i programstyret, og saka har sjølvstøtt vore eit viktig tema i rådmannsgruppa. Vi har presentert prosjektet på eit felles fylkesstyremøte for Fagforbundet og Utdanningsforbundet, i Førde 22. mars 2010. Vi har presentert saka for direktør Eva Lian i KS Utdanning, i Oslo 15. februar 2010. Den 8. februar fekk vi også høve til å presentere satsinga for fylkesmannen og fylkeskommunen sitt programstyre for fornying og omstilling. Dei positive attendemeldingane styrkjer oss i trua på at vi kan fullføre viktige regionale utviklingstiltak gjennom vidareutvikling av prosjektet.

¹ Stipulert innsats av eigenverdien frå den kommunale deltakinga i den formelle opplæringa, tilsvarende skule

² Hausten 2010: NAV utarbeidar sitt programinnhald, og har førelesingar på første samling 4. – 5. november. Elles rund sum på 150 000 kr til årleg tidsbruk på leiarutdanninga og samlingar for resten av personalet

³ Eg stipulerer verdien av ekstern innsats, sponsor, gåver med meir til messene til ca 200 000 kr

⁴ Leg opp til tilsegn frå KS sine OU-midlar, med 80% av HSF kostnad på 1.2 mill

⁵ Saman med HSF køyrer vi eit kull 5 – det er utdanning i entreprenørskap for pedagogisk personale i barnehage og skule. Dette skal vere eit tilbod som er fullfinansiert fra staten, kan evt dekke deler av prosjektleiarstillinga.